

Samtykke til behandling

Formanden:

Den sag, der er opført under pkt. 58 på dagsordenen, kan kun med Tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Den sag, der er opført under pkt. 80 på dagsordenen, kan ligeledes kun med Tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (*Der gøres indsigelse*).

Der må da foretages afstemning om, hvorvidt sagen kan behandles i dette møde.

Afstemning

Afvigelse fra den i forretningsordenen nævnte frist vedtoges med 141 stemmer (S, V, KF, SF, CD, RV, KRF, FRI og Frank Dahlgaard (UP)) mod 13 (DF); 4 (EL) stemte hverken for eller imod.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 183: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (Opbevaringstid for nedfrosne æg).

Af sundhedsministeren (Carsten Koch). (Fremsat 2/2 2000. Første behandling 2/3 2000. Betænkning 10/5 2000. Anden behandling 18/5 2000. Tillægsbetænkning 23/5 2000. Forslaget taget tilbage af sundhedsministeren 24/5 2000. Forslaget optaget af Jørgen Winther (V), Henriette Kjær (KF), Birthe Skaarup (DF) og Tove Videbæk (KRF) 24/5 2000).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Tove Videbæk (KRF):

I loven om kunstig befrugtning fra 1997 står der, at den skal revideres i folketingssamlingen 1999-2000. Regeringens ændringsforslag i forbindelse med revisionen var nemme at overse. Det drejede sig kun om en udvidelse af tiden for nedfrysning af æg fra 2 til 4 år.

På grund af at regeringen havde besluttet sig for ikke at tage hensyn til de store etiske spørgsmål, som er blevet debatteret i den senere tid og stadig bliver debatteret, er der flere andre partier i Folketinget, der har stillet en række ændringsforslag, som er vigtige, relevante og aktuelle. Tre af disse forslag blev vedtaget i torsdags...

Formanden:

Vi ved alle sammen, at vi stadig væk har visse problemer med højtaleranlægget herinde. Nogle steder i salen er der større problemer end andre steder, men det kræver, at vi alle sammen er opmærksomme på, at man skal kunne høre, hvad der siges fra talerstolen. Så jeg beder om, at man dæmper snakken.

Tove Videbæk (KRF):

Og et fjerde forslag om donoranonymitet har Kristeligt Folkeparti som lovet under anden behandling stillet her før tredje behandling af loven.

Dette ændringsforslag om donoranonymitet er meget vigtigt, fordi vi mener, at det er et barns ret at kunne få at vide, hvem dets far og mor er. Vi mener naturligvis ikke, at barnet for enhver pris skal have dette at vide, men hvis barnet efter det fyldte 18. år selv ønsker at få oplyst, hvem dets mor eller far er, skal barnet have mulighed for at få det at vide. Og derfor skal data vedrørende mor og donors navn eller far og donors navn registreres. Vi mener, at børn, der er kommet til verden efter æg- eller sæddonation, skal have de samme rettigheder som adoptivbørn. De skal ligestilles med adoptivbørn med hensyn til denne ret.

Der har været røster fremme om, at det så kan blive svært at skaffe donorer, men det er ikke rigtigt, tværtimod. I Sverige har man været igennem denne proces. I den første tid, efter overgangen fra donoranonymitet til man skulle registreres som donor, skete der et fald i donationerne, men herefter kom de i gang igen, og

man oplever det gerenelt som positivt at være gået over til registrering.

I USA, Østrig og flere andre lande registrerer man også donorer for barnets skyld, for at barnet, når det er voksent, vil kunne få at vide, hvem dets far eller mor er. Man ved jo, at det er vigtigt for én at vide, hvem ens mor og far er. Blot tænk på børn, som rejser jorden rundt for at finde deres fædrene ophav.

Til sidst vil jeg gerne give et af vore øvrige ændringsforslag, som blev vedtaget i torsdags, et ord med på vejen. Det ene, der drejer sig om at arbejde hen imod økonomisk ligestilling mellem adoption og behandling for barnløshed, er i pressen og debatten næsten blevet til et spørgsmål ene og alene om for eller imod brugerbetaling.

For Kristeligt Folkeparti, der har stillet dette forslag, har intentionerne med forslaget først og fremmest været at sikre økonomisk ligestilling. Vi synes, det er uretfærdigt, at danske par, som er ufrivilligt barnløse, og som ønsker at tage sig af et forældreløst barn, skal brandskattes og betale måske over 100.000 kr. for at få lov til at tage sig af et forældreløst barn, som højest at alt i denne verden ønsker sig et par kærlige forældre, og det så meget mere, når der er hundredtusinder af forældreløse børn i verden, der mest af alt ønsker sig et hjem med kærlige forældre.

Et barnløst par, som vil åbne deres hjem for et sådant forældreløst barn, skal ofte ud og låne for at få råd til at tage dette barn hjem, og hvis de vil tage sig af mere end ét barn, må de skaffe yderligere 100.000 kr. Det kan da ikke være rimeligt. Kunstig befrugtning får man helt gratis. Det kan da heller ikke være rimeligt.

Vi har i ændringsforslaget lagt op til, at det skal være op til sundhedsministeren at fastsætte reglerne om betaling, det vil sige, at hvis sundhedsministeren beslutter, at det skal koste 0 kr. at få behandling for barnløshed, så skal prisen på at adoptere også nærme sig 0 kr. Det er, hvad vores sigte er.

Kristeligt Folkeparti stemte imod forlængelsen af nedfrysningstiden fra 2 til 4 år, men da vi har fået to af vore ændringsforslag vedtaget og stemte for et tredje, som også blev vedtaget, vil vi stemme for hele loven, og det vil vi også indtrængende opfordre hvert enkelt af Folketingets medlemmer til at gøre.

Formanden:

Det kan da ikke være rigtigt, at medlemmerne har glemt, hvad jeg sagde for få minutter siden.

Jeg er helt parat til at holde en pause i forhandlingerne, hvis det bliver nødvendigt, men nu beder jeg altså om, at man viser hensyn!

Fru Dorte Bennedsen.

Dorte Bennedsen (S):

I den socialdemokratiske folketingsgruppe er der delte meninger om en række af elementerne, der vedrører lovgivningen om kunstig befrugtning. Det gælder således også spørgsmålet om donoranonymitet.

Vi har drøftet det, og vi må sige, at det er en enstemmig gruppe, der har besluttet, at vi ikke mener, at man kan gennemføre eller ophæve donoranonymiteten ved et ændringsforslag ved tredjebehandlingen, så vi stemmer alle imod ændringsforslaget.

Jørgen Winther (V):

Som jeg forstår, er det udelukkende ændringsforslaget, vi diskuterer nu, og derfor skal jeg gøre det meget kort. Vi får jo debatten senere, vil jeg gå ud fra.

Jeg stemmer selv nej til ændringsforslaget fra Kristeligt Folkeparti, og jeg formoder, at en stor del af Venstres folketingsgruppe vil gøre det, men selvfølgelig er Venstre frit stillet, som vi altid er i sådanne sager.

Henriette Kjær (KF):

Jeg vil ligeledes gøre det kort, da jeg forventer, at vi får en større debat senere.

Det ændringsforslag, Kristeligt Folkeparti har stillet, er et meget svært spørgsmål at tage stilling til. Man skal gøre sig mange overvejelser for og imod. Det har jeg forsøgt at gøre, og det er endt med, at jeg stemmer imod Kristeligt Folkepartis ændringsforslag, og det gør stort set også hele den konservative folketingsgruppe.

Margrete Auken (SF):

Det var jo ganske interessant at høre, at socialdemokraterne sagde, at vi ikke kan sidde her under tredjebehandlingen og vedtage sådan et ændringsforslag, når jeg erindrer den hån, SF blev mødt med ved andenbehandlingen, fordi vi sagde, vi ikke kan sidde her og stemme om en hel masse dramatiske ting, uden at der har været en ordentlig behandling inden.

I og for sig er jeg jo, kan man så forstå, enig med socialdemokraternes øjeblikkelige standpunkt i denne her sag, at det er voldsomt at tage sager ind af det her omfang ved både en anden og en tredje behandling, så umiddelbart

var min tilskyndelse også at sige, at vi blot lader det ligge. Jeg tror, der er en hel del hos os, der har det sådan.

Når jeg selv godt alligevel vil knytte et par ord til spørgsmålet om donoranonymitet, er det jo, fordi det er noget, vi ikke i det her Folketing, men tidligere har drøftet utrolig grundigt, fordi det har været knyttet sammen med spørgsmålet om enlige kvinders ret til insemination gennem sædbankerne, og der har i hvert fald mit synspunkt været, at hvis samfundet skal tage ansvaret for børns tilblivelse, så skal vi ikke lave faderløse børn.

Det kunne altså løses ved, at barnet havde mulighed for at finde sin far, og det har været et standpunkt, som både Center for Menneskerettigheder og UNICEF har gjort ganske kraftigt gældende, også løsrevet fra diskussion om de enliges ret. Man har altså ment derfra, at det i det hele taget var vigtigt, at man fik ind, at barnet ikke af samfundet blev afskåret fra muligheden for at finde ud af, hvem dets far var.

Hvis moderen vil gøre det, så er det hendes ansvar. Vi kan selvfølgelig ikke lovgive om, hvis hun ikke vil fortælle barnet, hvem faderen er, men hvis samfundet går ind og påtager sig ansvaret, så skal vi ikke som samfund afskære barnet fra det. Vi skal ikke lave faderløse børn eller ved ægdonation moderløse børn. Det er lidt mere mærkeligt, fordi man jo trods alt synes, at den, der har haft barnet inde i maven, er moderen. Der har jeg haft problemer med, at man pludselig begynder ikke længere at vide, hvem moderen er, men det er jo det, der altså sker nu.

Jeg vil personligt stemme for det ændringsforslag, men vil godt sige til Kristeligt Folkeparti, at det har altså været et udmattende forløb, at man i en stor tale både kommer og siger, man ikke kan, på linje med det jeg sagde ved andenbehandlingen, og kommer med alle de her ændringsforslag, og så kommer man og siger, at nu kan man godt alligevel, fordi man kan få nogle enkelte ting igennem, hvor der står en masse af de andre ting, man ikke bryder sig om.

Der er ikke konsistens i det her foretagende, og det har ikke været nemt at forsvare det ændringsforslag, der nu ligger fra Kristeligt Folkeparti, heller ikke med den begrundelse, Kristeligt Folkeparti giver, at når man ikke helt kan få stoppet inseminationer, så må man gøre sådan og sådan. Det er minsandten ikke nogen rar situation at være i.

Jeg vil så stadig væk fastholde, at det her ikke handler om den enes eller den andens fornemmelse i det her Folketing, men om barnets tarv og beskyttelse, og det vil vi sætte i centrum – her er barnet den svage part. Det, som er så fortvulvende i den udvikling, vi har haft, jeg synes sådan set også i Folketinget, i disse etikspørgsmål, er, at man glemmer, hvem den svage part er, og i stigende grad er det blevet hensigtsmæssighed, økonomi, hensynet til den voksne, der er kommet i centrum for vores lovgivning. Det er også det, der ligger generelt i forslaget. Om søskende i fryseren, som jeg stadig væk tillader mig at kalde forslaget, selv om det kan præsenteres som praktisk, at man ikke skal igennem en behandling én gang til, men kan få flere behandlinger med de befrugtede æg, der ligger i dybfryseren.

Jeg vil personligt stemme for det, men det er klart, at som i andre spørgsmål stemmer medlemmerne i vores gruppe hver for sig. Jeg tror, det er en generel holdning i vores gruppe, at vi trænger til at få det her drøftet meget bedre igennem, og det synes jeg er så respektabelt, at jeg sådan er på nippet til næsten selv også at kunne stemme imod det her ændringsforslag, fordi forberedelsen denne her gang har været så dårlig. Men jeg vil så stemme for det, og så vil vi så bagefter, når vi får hele forslaget til behandling, forholde os til det.

Birthe Skaarup (DF):

I første omgang er det jo ændringsforslagene fra Kristeligt Folkeparti, vi skal tage stilling til. I Dansk Folkeparti mener vi, at de er for vidtgående, og derfor vil vi stemme imod. Vi mener, at vi må tage det hensyn til de donorer, der er; det vejer tungest for Dansk Folkeparti. Det kan blive et afbræk for den enkelte familie, som er hjulpet af en donor, såfremt børnene pludselig viser sig i familierne.

Jeg vil blot sige her til ændringsforslagene, at det er en enig DF-gruppe, der stemmer imod de to ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

De gange spørgsmålet om kunstig befrugtning har været debatteret, har spørgsmålet om anonymitet for donorer også været oppe. Det har det bl.a. været på baggrund af svenske erfaringer, hvor man jo indførte en ophævelse. Jeg synes da bestemt, at det er en ting, man kan tage en debat om, men jeg synes også, at det er for

sent, idet det jo kommer ved tillægsbetænkningen og under en tredje behandling, og det synes jeg er lidt hovsa.

Jeg kan godt forstå, hvis man har behov for at sende nogle politiske signaler, men så kan man sige, at tidspunktet måske ikke er særlig velvalgt. Jeg forstår, at vi skal have hele området op til debat. Den deltager vi også gerne i.

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Det Radikale Venstre er af den opfattelse, jeg vil faktisk bruge udtrykket, at det nærmest er uetisk på nuværende tidspunkt her fem minutter før lukketid at tage stilling til et så væsentligt spørgsmål, som handler om at ophæve anonymiteten ved donorbehandling.

Der er så mange parter involveret i sådan en sag, at det kræver en ordentlig debat, også selv om vi har haft debatten tidligere: Det erstatter ikke, at vi også får debatten nu, fordi det er etiske spørgsmål. Holdningerne i befolkningen flytter sig hele tiden på det her område, og på sådan nogle områder skal man have befolkningen med, når man træffer en beslutning. Så derfor kan Det Radikale Venstre ikke støtte ændringsforslaget.

Frank Aaen (EL):

Enhedslisten støtter, at adoptivbørn skal have ret til at kende deres biologiske forældre, og det er også den indgang, vi har taget i debatten om det her forslag.

Man kan dog sige, at i modsætning til ved adoption normalt har der her ikke været nogen som helst form for social kontakt mellem barnets forældre, og vi mener derfor, det er en noget anden situation. Og med den tid, der har været til at diskutere det, er vi nået frem til, at en vedtagelse af det vil åbne for så mange andre store problemer, at vi mener, det er uklogt at vedtage Kristeligt Folkepartis ændringsforslag. Vi vil alle sammen i gruppen stemme imod det.

Tom Behnke (FRI):

Frihed 2000 er fortsat frit stillet i det her spørgsmål. Det er min vurdering, at gruppen samlet vil stemme imod ændringsforslagene fra Kristeligt Folkeparti, men det vil vi jo se, når vi går til afstemning.

Jeg har taget ordet, fordi jeg finder, at det er væsentligt at argumentere imod ændringsforslagene. For det første er det jo sådan, at de, der donerer enten æg eller sæd, jo ikke gør det for

selv at få børn, de gør det for at hjælpe andre til at få børn. De gør det heller ikke for selv at blive forældre, men for at hjælpe andre til at blive forældre. Og det vil sige, at hele formålet med at donere altså ikke er, at de skal genoptage kontakten på et senere tidspunkt i livet. Meningen med det er, at andre får muligheden for at få børn, at andre får muligheden for at blive forældre.

Men ser vi på forslaget som sådan, så er der også et problem efter min opfattelse. Problemet er: Hvad med alle dem, der har doneret indtil dags dato? Det fremgår jo af ændringsforslaget, at et barn født efter en kunstig befrugtning med et doneret æg har ret til at få donors identitet oplyst, når barnet fylder 18 år. Det vil sige, at en lang række af de personer, der allerede i dag har doneret enten æg eller sæd i den overbevisning, at det var anonymt, altså med det her ændringsforslag til sin tid vil komme i den situation, at det ikke længere er anonymt, for det fremgår ikke af forslaget, at der er en undtagelse dér. Tværtimod fremgår det klart og tydeligt, at man fra i dag og 18 år frem i tiden altså vil kunne komme i den situation, at selv om man troede, man var anonym, så er man det ikke alligevel.

Så er der spørgsmålet om mangel på donorer; hvis det her forslag bliver vedtaget. Kristeligt Folkepartis ordfører sagde jo selv, at i Sverige havde man erfaringer med, at der ville være et fald til at begynde med, men så ville det udlignes igen. Det er lidt underligt, at forslagsstillerne bruger det argument; for hvis man kigger i tillægsbetænkningen og ser motivationen for det her ændringsforslag, hvad er det så, forslagsstillerne skriver? De skriver klart og tydeligt, at da det ikke lykkedes at få vedtaget et forslag om afskaffelse af donation af æg og sæd, stiller man nu det her ændringsforslag.

Forslagsstillerne ønsker altså slet ikke, at den mulighed skal være til stede. Da man ikke kunne opnå det, ønskede man at stille det her forslag for så i det mindste at begrænse det mest muligt. Forslagsstillerne har altså den klare overbevisning, at man er imod det, og man ønsker at begrænse det mest muligt, og derfor stiller man ændringsforslaget.

Det er helt givet, at konsekvensen af ændringsforslaget vil blive en stærk begrænsning af antallet af donorer, og det mener vi er forkert. Derfor er vores indstilling, at forslagene bør forkastes.

Ester Larsen (V):

Det er et alvorligt og kompliceret spørgsmål, der rejses her som ændringsforslag i sidste øjeblik. Spørgsmålet er for kompliceret til, at vi kan tage stilling til det under de her konditioner.

Men vi er i den situation, at vi har en ulogisk og en usammenhængende retstilstand. For kvinder, der føder efter naturens egen metode, har pligt til at oplyse myndighederne om faderens identitet. Vores regelsystem er endda så strengt, at hvis man nægter i den situation, så kan man sættes bag lås og slå.

Det er helt uden sammenhæng med den situation, som kvinder er i, når de føder efter kunstig befrugtning. Det her spørgsmål er meget kompliceret, det kræver meget stor eftertanke og omtanke og kan derfor ikke klares i en håndvending på folketingsårets sidste dag.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Jeg vil gerne kvittere for de mange ønsker om, at vi får lejlighed til senere at drøfte disse meget vanskelige etiske problemer, og jeg er også enig i, at det har været et besværligt forløb. Kristeligt Folkeparti ønskede jo netop en udsættelse af behandlingen af det her til næste folketings-samling på grund af, at vi manglede redegørelsen fra Det Etske Råd, men det ønskede rege-ringens jo ikke.

Så til fru Margrete Auken, som siger, at det ikke er et konsistent ændringsforslag fra Kristeligt Folkeparti. Dertil vil jeg sige, at det er et pragmatisk ændringsforslag, for intentionen for os er at se på denne her sag ud fra barnets tarv og se denne her revision af loven ud fra barnets øjenhøjde, ud fra barnets synspunkt, hvad der er det bedste for barnet.

Frank Dahlggaard (UP):

Det er selvfølgelig et ændringsforslag, der kommer sent, men det er jo et almindeligt emne, der har været oppe til debat i offentligheden gang på gang. Vi politisk interesserede har selvfølgelig haft lejlighed til at tage stilling til dette spørgsmål længe, og det har de fleste af os også.

Hvis man alene ser det fra de voksnes side, så var argumentationen fra hr. Tom Behnkes side helt på plads. Men jeg synes, at man først og fremmest skal se det fra barnets side, det barn, der vokser op og bliver voksent og ældre, og som ønsker typisk at kende sine rødder. Vi,

som har rødderne i orden og tager det som en selvfølge, har ikke disse problemer. Jeg tror, at mange her i salen, som er lidt oppe i årene, kender folk i moden alder, som rejser rundt ikke mindst i Tyskland for at prøve at finde deres halvsøskende, fordi de har et stort behov for det.

Derfor bør vi tage hensyn til barnets tarv. Jeg mener, at Kristeligt Folkepartis argumentation er den rigtige, og jeg synes, det er godt, at ændringsforslaget er stillet, og jeg stemmer for det.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes, idet 15 stemte for, 153 imod; 3 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Forhandling**Sundhedsministeren (Sonja Mikkelsen):**

Da regeringen fremsatte sit forslag til revision af loven, var det efter en nøje vurdering dels af lovens virkemåde, dels af de tekniske frem-skrift og de erfaringer, vi havde fået i løbet af den tid, loven var i kraft.

Som bekendt resulterede disse overvejelser i det ene forslag om forlængelse af nedfrysning for menneskelige æg fra 2 til 4 år. Regeringen havde hermed opfyldt lovens § 30, stk. 5, om at fremsætte forslag til revision i folketingsåret 1999-2000. Selv om der i andre lande ikke er påvist farer eller risici ved længere nedfrysningstider, så ønsker vi at fastholde et forsigtighedsprincip og ikke fremsætte forslag om meget store ændringer.

Under behandlingen af regeringens forslag blev der fra andre sider fremsat mange og vidt-rækkende forslag. Ved andenbehandlingen her i Tinget den 18. maj 2000 blev der stemt om ændringsforslagene, og der blev vedtaget tre meget principielle ændringer. Alle tre ændringsforslag har en sådan karakter, at regeringen

ikke kunne støtte dem. Regeringen trak derfor sit forslag tilbage, og tredje behandling foregår kun, fordi lovforslaget som sådan efter Folketingets forretningsorden er overtaget af den borgerlige opposition i Folketinget.

Indførelse af sociale kriterier er regeringen imod. Vi skal ikke begynde at dele befolkningen op i gode og dårlige forældre eller gode og dårlige liv. Den lige adgang til behandling efter behov i sundhedsvæsenet er helt grundlæggende for det danske velfærdssamfund. Alle mennesker er lige meget værd.

Det næste er ændringen om forbudet mod insemination i privat regi. Som alle ved, er insemination ikke omfattet af loven om kunstig befrugtning, fordi det er en enkel metode, der ikke bringer personer i fare. Der er tale om handlinger, som ikke på en fornuftig måde kan afgrænses fra andre seksuelle aktiviteter. Hvis vi indfører denne regel, må det stå klart for alle, at den umuligt kan håndhæves. Det kan ikke være Folketingets mening at fastsætte regler, som man ikke har nogen som helst chance for at påse overholdelsen af.

Den sidste principielle ændring er indførelsen af brugerbetaling – et klart brud på det vigtigste princip, som det danske sygehusvæsen bygger på, nemlig den lige og vederlagsfri adgang til sygdomsbehandling. Regeringen går imod en udvikling, der bryder med dette princip.

Forslagsstillerne har sagt, at formålet med brugerbetaling er, at flere i stedet skal vælge at adoptere, men er der nu tale om et reelt alternativ? Vi ved, at det er dyrt at adoptere, og en pris på kunstig befrugtning, der nærmer sig dette, vil betyde en meget høj brugerbetaling. Og vi ved også, at der ikke er børn, der tilbydes fra udlandet til dansk adoption, som faktisk ikke allerede adopteres, så der er ikke flere børn at hente. Samtidig skal vi ikke se bort fra, at mange først forsøger sig med kunstig befrugtning for derefter at fortsætte med at forsøge at adoptere. Dette vil så betyde meget store omkostninger for de par, der er ramt af barnløshed, hvis de både skal betale for det ene og for det andet.

Forslagsstillerne siger også, at der ikke er tale om en sygdom i gængs forstand. Det er jeg ikke enig i. I langt de fleste tilfælde er barnløshed et resultat af sygelige tilstande hos mennesker enten som følge af en aktuel tilstand eller som følge af sygdom tidligere i livet. Jeg synes ikke, at vi her skal til at dele sygdomme op efter krite-

rier om alvorlighed, om de er livstruende eller andet. At der skal prioriteres i sundhedsvæsenet er en anden sag, men den prioritering skal ikke foregå ved at omdefinere visse tilstande. En meget snæver definition af sygdomsbegrebet vil få konsekvenser for andre områder, og så er vi ude på en glidebane, hvor vi ikke kan opretholde principperne for vores sundhedsvæsen.

Endelig har vi så problemet med den skævhed, der vil opstå i samfundet, hvis brugerbetaling indføres. Det bliver de rige, der kan få børn, mens de mindrebedragede ikke kan være med. På den måde får vi sorteret mennesker efter deres økonomiske formåen, og det synes jeg ærlig talt er meget ubehageligt, og jeg kan heller ikke forestille mig, at det egentlig er det, Folketinget vil.

Så regeringen opfordrer Folketinget til at stemme imod lovforslaget i dag, fordi forslaget indebærer principielle brud på en af velfærdssamfundets grundpiller.

Dorte Bennedsen (S):

Som bekendt blev der ved andenbehandlingen vedtaget tre ændringsforslag, hvis indhold man selvsagt kan have delte meninger om. Det tror jeg også der er i de fleste partier. For to af ændringsforslagene vedkommende har den socialdemokratiske gruppe lidt delte meninger, men for så vidt angår det tredje forslag, nemlig indførelse af brugerbetaling, er det en enstemmig gruppe, som ikke vil stemme for det.

Uanset det faktuelle og egentlige indhold i ændringsforslagene så bliver den største kritik af ændringsforslagene, at de er stillet i sidste øjeblik. Det var inden for – tror jeg – de sidste to uger før færdigbehandlingen af forslaget, og her synes jeg, at den meget væsentlige kritik er, at de er teknisk dårlige. Det er simpelt hen dårlige ændringsforslag forstået på den maner, at jeg i hvert fald personlig er glad for, at jeg ikke skulle sidde i ministerens stol, hvis de skulle føres ud i livet.

Tag et eksempel som brugerbetaling: Jamen hvad er det? Man har to kvinder, den ene kan hjælpes ved operation, f.eks. åbning af æggelederne, og det er gratis. Den andens barnløshed kan kun hjælpes ved en mikroinjektion; det er en kunstig befrugtning, og det skal der betales for. Det er to kvinder, der for så vidt står i nøjagtig samme situation, den ene får det gratis, den anden skal betale. Det er ét eksempel.

Et andet eksempel er ændringsforslaget om de sociale kriterier, hvor der skal henvises til adoptionssamrådene, men der er ikke en lyd om, hvad adoptionssamrådene skal se på. Deres opgaver er en meget væsentlig og af en anden karakter, fordi de har hele problemet vendt mod de adoptionsgivende lande, og der er en lang række andre kriterier, de skal se på.

Det er ganske enkelt, hvis denne lov skulle blive vedtaget her ved tredje behandling, ikke til at vide, hvad i alverden det er, Folketinget har vedtaget, hvad der er op og ned. Og det er uanset, hvilken holdning man måtte have til det rent faktisk indhold. Det er dårlig teknik, og det er i sig selv grund nok til, at de ikke bør gennemføres.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Det er til sundhedsministeren, som siger, at man ved, at der ikke er børn nok til dem, som vil adoptere. Der kan jeg hilse fra Laue Traberg Smidt fra Red Barnet, som jeg talte med i mandags, og han sagde, at jeg gerne må hilse og sige, at de har en hel database med børn, som gerne vil adopteres, så det skulle der ikke være problemer med.

Vedrørende brugerbetaling må jeg jo gentage, hvad jeg har sagt: Vores intention er ikke at skabe endnu et sted, hvor der er brugerbetaling. Vores intention er at sikre økonomisk ligestilling mellem adoption og kunstig befrugtning, og det er også derfor, at vi har ladet det være op til sundhedsministeren at beslutte, hvad det skal koste, og hvis sundhedsministeren beslutter, at det skal koste nul kroner at få behandling for barnløshed, ja, så skal prisen for adoption blot også nærme sig nul kroner. Det er dét, der er vores sigte.

Jørgen Winther (V):

Hr. statsminister: Venstre synes, at det er sørgmodigt, skuffende og ynkeligt, at man her i år 2000 stadig banker sine gruppemedlemmer på plads. Statsministeren har nu fundet den niha-lede kat frem fra skuffen for at få alle socialdemokrater til at stemme ens. På trods af, at man her for få dage siden stemte vidt forskelligt og havde mange gode, sunde og forskellige holdninger, så har statsministeren sagt, at nu har alle at stemme ens. Og det får vi at se om lidt.

Allerede for en uges tid siden syntes Venstre, at det var rimeligt, at vi skulle udsætte det her lovforslag, så vi havde mulighed for at gen-

nemdebattere det endnu en gang og snakke om det i sommerferien, og da sagde Socialdemokratiet: Nej, alt er i orden, vi er klar til at stemme, vi går videre, og det skal igennem nu. Derfor er det ynkeligt og deprimerende at se, hvordan Socialdemokratiet nu ændrer handling og adfærd. Det var en demokratisk og fair afstemning, som foregik for en uges tid siden, og jeg synes faktisk, at Socialdemokratiet mangler respekt for denne fair afstemning i Folketinget.

I Venstre synes vi, der er mange gode ting, der blev stemt om, og som der var flertal for, og sådan var det jo, når hvert enkelt medlem kunne stemme frit, for så var der flertal for disse forslag. Der var forslag om brugerbetaling. Det syntes vi var udmærket. Der var forslag om, at den behandlende læge kan henvise en narkoman eller alkoholiker til et adoptionssamråd, hvis det skønnes, at vedkommende ikke kan tage god vare på barnet. Det er også et godt forslag.

Det er også sådan, at enlige og lesbiske ikke har mulighed for at få insemination fremover. Det synes vi er meget fint. Og vi synes også, at det er rimeligt, at jordemødre ikke fremover har mulighed for at inseminere enlige og lesbiske kvinder.

Alt det var der flertal for i det øjeblik, hvor vi havde mulighed for at stemme sådan, som vi ønskede og syntes var rimeligt. Så et samlet flertal i Folketinget har altså stemt disse ændringsforslag igennem, og selvfølgelig vidste Socialdemokratiet sidste gang, hvilken teknisk art disse forskellige ændringsforslag havde, så fru Dorte Bennedsens argumenter giver jeg ikke ret meget for.

Jeg synes, det er underligt, at man kommer med et forslag, og at regeringen så selv trækker det tilbage og siger, at den ikke vil være med. Jeg vil ikke sige ordet tarvelig, det er måske lidt for barsk, men det er den tanke, man får, når man tænker på, hvordan Socialdemokratiet har været i denne her situation.

Jeg vil så samtidig bebude, at Venstre sammen med andre partier vil se på alle disse her forslag, og så vil vi isoleret og enkeltvis komme med disse forslag efter sommerferien, og så håber jeg, at også de tre SF'ere, der stemte for brugerbetaling, er klar til at stemme for igen. Jeg tror, vi får en spændende og god debat efter sommerferien.

Men lad mig spørge statsministeren: Man har talt meget om moralens årti, hvad er det nu, Socialdemokratiet lægger op til?

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg synes måske nok, at hr. Jørgen Winther gjorde klogt i ikke at udtale sig om ting, han ikke ved noget som helst om. Jeg ved ikke, hvilke konsekvenser det vil have for hr. Jørgen Winthers talestrøm, men på ét punkt kan jeg i hvert fald sige, at han ikke ved noget:

Jeg forstår, at hr. Jørgen Winther mener, at den socialdemokratiske gruppe er blevet banket på plads i spørgsmålet om at stemme nej til dette lovforslag. Jeg kan godt oplyse hr. Jørgen Winther om, at jeg kom tilbage til gruppen med tre ændringsforslag. Jeg vidste, at jeg havde en delt gruppe til to af ændringsforslagene, men det var denne gruppe – og ikke noget med en gruppeledelse – der simpelt hen alle mand af hus sagde: Vi stemmer ikke ja til at indføre brugerbetaling. Det var en fritstillet gruppe, der frit tog den beslutning. Det gjorde den også, da der blev stemt om ændringsforslaget.

Så jeg synes, jeg vil spørge hr. Jørgen Winther: Skal vi ikke passe vores grupper og lade være at klandre hinanden for ting, som vi slet ikke ved noget som helst om?

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Jo, selvfølgelig skal vi passe vores grupper. Det er klart.

Men det, jeg var meget, meget spændt på, og det vil jeg gerne høre allerede nu, er: Når nu Venstre og andre partier kommer med disse her isolerede forslag efter sommerferien i den nye samling, er Socialdemokratiet så klar til igen at stemme individuelt, som man så sidste gang, klar til at stemme frit, så vi kan se forskellige nuancer i Socialdemokratiet, eller vil man stadig væk bruge denne her nihalede kat og få alle medlemmer til at stemme ens?

Jeg synes, at det i etiske spørgsmål bør være sådan, at hvert medlem ikke kun tænker på partiet, men tænker på: Hvad mener jeg selv, når jeg stemmer i denne sag?

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Det er da en rørende omsorg, hr. Jørgen Winther har for de socialdemokratiske gruppe-medlemmer. Jeg er helt overbevist om, at de alle sammen er taknemmelige over det.

Jeg bliver nødt til at gentage til hr. Jørgen Winther: Den socialdemokratiske gruppe var ved andenbehandlingen, som jeg tror i øvrigt

alle andre partier her, frit stillet, og det kan ses af afstemningen. Til de to af ændringsforslagene var der delt afstemning. Gruppen var også til spørgsmålet om brugerbetaling frit stillet, men at være frit stillet behøver jo ikke betyde – det gør det øjensynlig hos hr. Jørgen Winther – at man skal være uenig. Den socialdemokratiske gruppe var enig. Samtlige stemmer var imod.

Hvis hr. Jørgen Winther kommer med et nyt forslag i næste samling, ja, så må vi jo tage stilling til det, men hvis det er et, der, om man så må sige, omhandler det ændringsforslag, så vil en frit stillet socialdemokratisk gruppe formentlig reagere nøjagtigt, som den har reageret denne gang.

Vi synes, det er et eklatant brud på nogle regler at indføre brugerbetaling i sundhedssystemet, og vi synes, som jeg prøvede at redegøre for, at det er et teknisk dårligt forslag, hvor vi ikke ved, hvad der er op eller ned.

Henriette Kjær (KF):

I Det Konservative Folkeparti synes vi, det er endt med at blive et godt lovforslag.

Vi synes, det er godt, at der er kommet kriterier for behandling med kunstig befrugtning således, at hvis der er tale om familier, der har misbrugsproblemer, eller som i forvejen har fået tvangsfjernet børn, så kan man få en samtale med de lokale adoptionsråd.

Vi synes, det er godt, der er kommet en præcisering af, hvem der må behandle med kunstig befrugtning, og vi synes, det er godt, at der er kommet en mulighed for at indføre en vis form for brugerbetaling.

Selvfulgelig synes vi også, at den oprindelige ændring, der går på, at nedfrosne æg, befrugtede som ubefrugtede, nu kan opbevares fra to til fire år, er en god ændring. Derfor har vi også været meget forbløffede over regeringens handlemåde i denne sag.

Regeringen har vidst, at spørgsmålet om brugerbetaling dukkede op. Vi havde debatten i 1997, og dengang diskuterede vi en række ændringsforslag om brugerbetaling. Der var flere forskellige ændringsforslag med forskellige procentsatser. Og det faldt vel egentlig kun dengang, fordi stemmerne var delt mellem de forskellige ændringsforslag. Når det så nu i år 2000 bliver vedtaget, bør det ikke komme bag på regeringen.

Det virker derfor arrogant og respektløst, når regeringen dels ønsker at trække hele lovforsla-

get tilbage, dels nu vil stemme imod forslaget med de ændringer, som et flertal af Folketinget har vedtaget. Jeg føler mig i hvert fald dybt desillusioneret. Er regeringen ved at indføre en ny praksis, så det bliver således, at hvis Folketinget vedtager nogle ændringer til de fremsatte lovforslag, der går imod regeringen, ja, så trækker man bare lovforslaget tilbage? Er det en ny praksis?

Jeg må også sige, at jeg også er dybt skuffet over fru Dorte Bennedsen, der i sin ordførertale sagde, at lovkvaliteten ville blive meget dårlig, at de ændringsforslag, der var stillet af oppositionen, ikke var til at kende op og ned på.

Dertil må jeg sige, at fru Dorte Bennedsen jo kendte de ændringsforslag, før de kom til afstemning i Folketingssalen. Så kunne fru Dorte Bennedsen jo have gjort hele Folketinget og hele Danmark en god tjeneste ved at nævne det i udvalget og sige: Kan vi ikke prøve at gøre kvaliteten af de her ændringsforslag lidt bedre? Fru Dorte Bennedsen vidste nemlig, at der var mulighed for, at de blev vedtaget. Og hvis nu, vi er så dårlige, os i oppositionen, og slet ikke kan leve op til de store, flotte krav, man ellers kan i regeringen, så har vi jo brug for hjælp. Burde fru Dorte Bennedsen så ikke have givet os den hjælp i udvalget dengang?

Alt i alt er vi meget kede af hele fremgangsmåden i forbindelse med det her lovforslag, i hvert fald det sidste forløb. Vi er skuffede over, at regeringen ikke accepterer et flertal i Folketinget. Vi håber ikke, vi får det at se igen.

Vi er i den konservative folketingsgruppe frit stillede ved afstemningen, men jeg kan dog høre på gruppen, at vi stort set er enige om, at det, lovforslaget er endt med, ser godt ud, så jeg tror, at alle vil stemme for.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Fru Henriette Kjær bebrejdede mig, at jeg ikke havde taget spørgsmålet om den teknisk dårlige kvalitet op i udvalget, men her rører vi jo ved et andet af de problemer, der er:

Der var jo to grupperinger af ændringsforslag. Den ene var nogle, CD stillede i februar eller marts, og så kom der i løbet af den sidste uge eller to en dyne af ændringsforslag fra Kristeligt Folkeparti, fra De Konservative og fra Venstre. Det er ikke rimeligt med så alvorlige ting, hvor vi alle ved, at det er svære sager, at stille ændringsforslagene så sent.

Og så vil jeg gerne sige, at når fru Henriette Kjær siger, at det er arrogant og hensynsløst at trække forslaget, så er det jo godt, at fru Henriette Kjær har opretholdt det. For den socialdemokratiske gruppe var det helt afgørende, at det forslag, der oprindeligt handlede om at forlænge nedfrysningsperioden fra to til fire år, nu kom til at handle om en lang række andre ting, som vi er modstandere af, hvor det primære er brugerbetalingen.

Der var en kollega, der sagde til mig forleden dag, at det var manipulation, at vi stemte imod. Jeg har meget svært ved at forstå, at det er manipulation, hvis man har et flertal og bruger det. Jeg synes ikke, der er nogen grund til, at vi bruger det sprogbrug over for hinanden.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Nu taler fru Dorte Bennedsen jo imod sin egen argumentation, som blev brugt under andenbehandlingen, hvor en række af Folketingets medlemmer ønskede en udsættelse af lovforslaget. Der sagde vi – jeg var en af dem, der også sagde det – at der havde været tid nok til at sætte sig ind i det, at man eventuelt skulle have bedt om et ekstra gruppemøde for at få gennemdiskuteret forslagene godt og grundigt. Nu siger fru Dorte Bennedsen så lige pludseligt, at der var så dårlig tid i perioden, fra ændringsforslagene kom frem, til de skulle vedtages ved andenbehandlingen, at man lovtæknisk ikke havde tid til at gå dem igennem.

Selvfølge lig havde man det – om de så måtte have arbejdet om natten i Sundhedsministeriet. Hvis man kunne se, at de her ændringsforslag ikke var særlig gode, burde man selvfølgelig have bedt om en lovtæknisk udtalelse fra Sundhedsministeriet.

Men det blev der ikke gjort, og nu er de vedtaget i den form, som de så er stillet i, og det må jeg gå ud fra også er godt nok, og det går jo nok også. Jeg er i hvert fald ikke i tvivl om, hvad det er, de ændringer, vi har stemt igennem, går ud på.

Margrete Auken (SF):

Det er ikke særlig smagfuldt at hovere, og når hovederne er blevet hugget af, så skal man passe på, at man ikke kommer til at trille dem frem og tilbage over gulvet flere gange, skønt det er fristende. Så jeg vil afholde mig fra at fortsætte med at underholde om den diskussion, vi havde umiddelbart inden andenbehandlingen, om

kvaliteten af de ændringsforslag, der var kommet i sidste øjeblik. Jeg har fejret det tilstrækkeligt, så vi lader det være ved det.

Ved førstebehandlingen var SF's gruppes indstilling et nej til revisionsparagraffen, fordi vi var imod det etisk alvorlige problem, som melder sig, hvis søskendeflokken, med min måske lidt for hurtige sprogbrug, ligger i dybfryseren, men man kan også sige, at det ikke er nogen enkel sag at forholde sig så praktisk til en børneflok, som der ligger i den argumentation, der er lovforslagets oprindelige begrundelse.

Vi var også dengang, som vi er i de her spørgsmål, ikke bare frit stillede, men uenige. Der var medlemmer i gruppen, der tydeligt tilkendegav, at de ønskede at stemme for lovforslaget, selv om der altså var en anden indstilling. Og det var naturligvis tydeligt og klart; det være sagt.

Ved andenbehandlingen blev der stillet ændringsforslag, som jeg i denne her sammenhæng ikke skal fordybe mig yderligere i. Vi sagde ting om dem inden, og vi ønskede ikke bare et ekstra gruppemøde, men en grundigere behandling også fra forslagsstillernes side af, hvad det var for nogle forslag, vi stod med. Vi ønskede en dybtgående behandling af dem, og det ser vi frem til at få nu.

Jeg kan sige, at selv om jeg personlig har stemt for et enkelt eller to af ændringsforslagene, er de for det første i en svag teknisk forfatning og for det andet slet ikke forbedringer af loven i et omfang, som kunne få mig til at stemme for den. Jeg har anbefalet min gruppe – dem, der havde den samme argumentation, som jeg havde, da vi i sin tid sagde, vi ville stemme nej til forslaget – at fastholde, at det stadig væk er et så betydeligt element i dette forslag, at der skal et nej til fra vores side. Det skal der i hvert fald fra min.

Og jeg kan sige, at de andre medlemmer, der havde ønsket at stemme for forslaget, nu føler, at det er blevet så kraftigt forringet ved de ændringsforslag, der er kommet ind, at de også vil stemme imod forslaget.

Så med forskellige begrundelser er gruppen, så vidt jeg kan skønne og lytte mig frem til, landet på en samlet afvisning af forslaget. Der har ikke været nogen, der har pisket SF'erne på plads i denne her sammenhæng. Det kan jeg forsikre Folketinget om.

Jeg ved ikke, om det vil gå os, som det går med Socialdemokraterne, når de kommer i re-

gering. Der kan de i hvert fald piskes på plads. Jeg er spændt på, hvilke medlemmer, der kommer i regering næste gang, som man stadig væk har genstridigheder med. Jeg sidder og kigger på jer og siger: Nå, så er det hendes eller hans tur til at blive minister, så vi også har dem på plads i de her sager.

Men hos os er der ikke nogen, der kan piskes på plads, så når vi i samlet flok stemmer imod det her lovforslag, skyldes det, at vi hver for sig er overbevist om, at der er tale om en forringelse af den gældende lov. Det vil vi gøre, og vi ser frem til at få et langt, langt bedre grundlag fra regeringens side og også fra folk, der måtte komme med ændringsforslag, så de ikke kommer i den sidste uge. Jeg var glad for at få tilståelsen her og nu, efter at jeg var blevet mobbet flad på, hvor lang tid de nye ændringsforslag havde ligget der. Men at vi altså får tid til at få et ordentligt grundlag, sådan at vi igen kan gå ind i de svære spørgsmål, som netop meget ofte kræver lang tids overvejelse, mange drøftelser og lydhørhed.

Jeg har selv i det her forløb opdaget argumenter, jeg ikke havde kendt, fra mennesker, hvor jeg havde troet, at de i og for sig tænkte i andre baner. Det er ufattelig berigende, hvis man giver sig selv lov til at være med i den proces på den måde, og det at skifte standpunkt eller rettere sagt skifte stemme er meget ofte udtryk for, at man ikke har skiftet holdning, men at man pludselig ser sagen fra mange flere sider. Det er en væsentlig del af den etiske debat, at man kan blive ved med at være i det samtalende forløb om, hvad det er – også selv om man indimellem skal trykke på knapper – så det ikke er ensbetydende med, at man har låst sig og låst sig fast.

Birthe Skaarup (DF):

Lovforslaget her handlede jo faktisk kun om, at vi skulle udsætte opbevaringstiden for befrugtede og ubefrugtede æg fra 2 til 4 år, således at kvinder ikke skulle igennem en ny hormonbehandling. Det udviklede sig faktisk til 33 ændringsforslag, som vi fuldstændig loyalt i udvalget og i partierne tog stilling til.

Jeg må jo nok sige, at hvis Socialdemokratiet så havde lyttet lidt til dem, der gerne ville udsætte behandlingen af dette lovforslag bare nogle måneder – vi kommer jo ind igen til september – så vi havde mulighed for på et bedre grundlag at tage stilling til nogle af alle de ændringsforslag, der var tvivl om, så havde det

ikke været så tåbeligt her i dag, at vi skulle debattere et lovforslag på denne her led.

Jeg vil jo nok sige, at det må være lidt historisk for regeringen, at den nu må bekende kulør og sige, at der er gået kuk i det for den, for det er jo faktisk det, der er sket. Vi i Dansk Folkeparti har prøvet at gå seriøst ind i det her, men vi kunne udmærket se, at det var nødvendigt, at vi lyttede lidt mere til de borgere og til Det Etske Råd, der kom med nogle opfordringer til, at vi udsatte det lidt længere. Som sagt synes vi, at det er en højst ejendommelig fremgangsmåde, man har benyttet i denne her sag.

Fra Dansk Folkepartis side synes vi om de tiltag, der er lavet med en vis form for brugerbetaling, og med at narkomaner og alkoholikere skal vurderes som forældre. Det er ikke på den skrappe måde, som man bliver det, når man skal adoptere, men en læge skal sige god for, at man kan tage vare på sit barn, og det er meget fint. Det er ligeledes fint, at en læge skal have det overordnede ansvar ved insemination.

Alt i alt synes jeg ikke, at denne her sagsbehandling er en pryd for Folketinget.

Til allersidst vil jeg sige, at Dansk Folkeparti stiller sig sådan, som vi også gjorde, da vi behandlede forslaget ved anden behandling, at vi stemmer samlet i gruppen, og vi er her alle 13 til at give vores besyv med.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Hvis der er noget, der er kort, så er det den politiske hukommelse. Jeg må erindre om, at den 20. januar vedtog Folketinget et forslag til vedtagelse; det var et enigt Folketing, der på baggrund af CD's forespørgsel om brugerbetaling på social- og sundhedsområdet vedtog følgende:

»Folketinget fastslår, at den solidariske skattebetaling skal forblive den bærende finansiering af samfundets velfærdssydelser.

Folketinget opfordrer regeringen til inden årets udgang at komme med 1) en rapport om de sociale og fordelingsmæssige konsekvenser af skattefinansiering og brugerbetaling, 2) en redegørelse med oplæg til politisk stillingtagen til, efter hvilke principper brugerbetaling anvendes, så der kan skabes klarhed og gennemsækelighed for borgerne.«

Det er så den værktøjskasse, som finansministeren lovede at komme med. Det er den, vi i CD venter på, og så tager vi meget gerne en prioriteringsdebat på hele sundheds- og social-

området. Den bliver vi jo alligevel nødt til at tage, ikke mindst efter EF-Domstolens afgørelse i Decker/Kohll-sagerne. Så den forventer vi os en hel del af.

Dagen efter den 18. maj, som jo er en skæbnedato åbenbart, da stod der en leder i Politiken, som jeg synes, man skal lægge mærke til. Den omhandlede det begreb, der hedder frit stillet. Frit stillet bliver vi i flere og flere sager, som er vanskelige at håndtere, som vi kalder for etiske sager. Så slipper vi grupperne og siger: Nu er I frit stillet. Men frit stillet betyder, at man har meget mere ansvar, end man har, når ordføreren leder én igennem vanskelige afstemninger. Begrebet frit stillet fabulerer man altså også over i lederen i Politiken, og så slutter man med, ud over at påpege det ekstra ansvar, den enkelte har, at det at være frit stillet ikke er det samme som at være frit stillet til at skrue hovedet af. Det mener jeg vi gjorde den 18. maj.

CD stemmer imod.

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Det Radikale Venstre har også den opfattelse, at det er rigtigt at trække det her lovforslag. Det er rigtigt, fordi alternativet er værre.

Det er vores opfattelse, at det billede, der tegnede sig efter andenbehandlingen, nærmede sig tilfældighedernes lov, og det kan vi ikke være tjent med her i Folketinget, altså at vedtage noget, der ligner tilfældighedernes lov.

Jeg kan illustrere det med, at der pludselig blev et flertal for at indføre brugerbetaling inden for sundhedssektoren, og det er for mig væsentligt, når jeg bruger udtrykket tilfældighedens lov. Jeg tror, at alle partier her i Folketinget går ind for, at der skal være lige adgang til sundhedsydelser. Det er en af velfærdssamfundets kerneydelser, og pludselig begynder man at bryde med det princip i forbindelse med et lovforslag, der handler om noget helt andet.

Det er en diskussion, som vi sandsynligvis bliver nødt til at tage, for skal vi kunne give gedigne ydelser inden for sundhedssektoren – ydelser af høj kvalitet, som er vores målsætning – er det klart, at vi kan komme ind i en prioriteringsdiskussion, fordi det ikke blive muligt at smøre et ordentligt lag smør på på alle områder; men når man bryder princippet i forbindelse med et lovforslag af den her karakter, så synes jeg virkelig, at dér har man overskredet grænserne.

Derfor mener jeg også, at det er forkert i den her sammenhæng overhovedet at begynde at tale om, at medlemmerne skal være frit stillet, for det er vi, når det handler om etiske spørgsmål, og ikke når det handler om noget med betaling og noget så væsentligt som brugerbetaling inden for sundhedssektoren.

Frank Aaen (EL):

Efter forkastelsen af Kristeligt Folkepartis seneste – det er nok ikke det sidste, men det seneste – ændringsforslag til det her lovforslag, så er der principielt ikke noget nyt i forhold til det, vi diskuterede under andenbehandlingen, og jeg synes ikke, at der er nogen grund til at gennemgå alle temaerne igen.

Vi sagde under andenbehandlingen, at vi er imod brugerbetaling inden for sundhedsvæsenet. Vi sagde, at vi er imod social sortering af dem, der skal behandles i vores sundhedssystem. Begge ting blev jo stemt ind i det her lovforslag, og med det som de to vigtigste begrundelser vil vi herefter stemme imod det samlede lovforslag.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti vil stemme for loven om kunstig befrugtning.

De ændringsforslag, som man siger er kommet ind i sidste øjeblik, kan jeg da godt afsløre blev afleveret til Udvalgsafdelingen allerede inden påske, men problemet med de manglende redegørelser blev først kendt weekenden før andenbehandlingen, selv om Det Etske Råd faktisk allerede den 3. april havde sendt et brev til sundhedsministeren om problemet. Allerede den 3. april sendte Det Etske Råd et brev til sundhedsministeren om, at man ikke kunne færdiggøre redegørelserne på grund af, at man af erhvervsministeren var blevet bedt om en hasteredeelse om en anden sag.

Vedrørende de ændringsforslag, som nu er vedtaget, kan jeg jo lige kort sige, at med det første ønsker vi at sikre økonomisk ligestilling mellem adoption og kunstig befrugtning. En underintention i det her er at motivere barnløse til at tænke mere i adoptionstanker. Vi synes stadig væk, at adoption er den smukkeste måde at løse et barnløshedspå, når vi tænker på, hvor mange forældreløse børn der er i verden.

Det andet med, at behandlingen med kunstig befrugtning kun må ske under en læges ansvar eller en person under en læges ansvar, synes vi

også er et meget vigtigt forslag at have fået med.

Vedrørende godkendelseskriterierne kan jeg sige, at ved anden behandling var der lidt debat om disse kriterier, og der var nogle ordførere, der mente, at det er de samme kriterier, som gælder ved adoption, men det er ikke rigtigt. Det var det, Kristeligt Folkeparti ønskede, men det, der er blevet vedtaget her, er nogle meget blidere kriterier.

Godkendelseskriterierne her træder jo kun i kraft, når lægen er i tvivl, og da de er en forbedring i forhold til, hvad der er nu, kunne vi bestemt også stemme for dem.

Nedfrysning af æggene i det hele taget er vi imod, men vi vil trods det stemme for lovforslaget, da vi samlet set synes, at loven er blevet bedre med de tre vedtagne ændringsforslag, og vi har allerede meddelt, at vi vil komme med et forslag vedrørende fosterreduktion m.fl. efter sommerferien.

Vi synes, det er meget afgørende, at vi her i sommerferien får gang i en folkelig debat om kunstig befrugtning og mange af de nye aspekter i denne sag. For kunstig befrugtning, og hvad dertil hører, er jo netop et emne, der udvider grænserne for, hvad vi som mennesker og samfund kan sige ja eller måske skal sige nej til. Men vi har brug for et grundlag, vi har brug for noget sagligt materiale, vi har brug for redegørelserne fra Det Etske Råd, og dem vil vi jo netop få i den nærmeste fremtid, så vi har disse at debattere ud fra.

Men jeg må afslutningsvis sige, at vi er meget skuffede over regeringens handlemåde i forbindelse med denne lov, og vi synes, det er besynderligt, at regeringens ordførere under denne debat mener, at der burde have været mere tid til at behandle disse ændringsforslag, når så mange i sidste uge kæmpede for og ønskede, at debatten, at behandlingen kunne blive udsat til næste folketingsamling; men det ønskede regeringen ikke.

I øvrigt synes jeg også, det er et problem, når en regering ikke kan eller vil acceptere et folketingsflertal.

Men som sagt: Kristeligt Folkeparti støtter det samlede lovforslag.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Fru Tove Videbæk vil frygtelig gerne have dette lovforslag udsat til næste samling; det er jo fint og flot at have et sådant synspunkt. Så vil jeg

faktisk gerne spørge fru Tove Videbæk: Hvorfor i alverden er hun så en af dem, der har opretholdt forslaget, da regeringen ville trække det?

Og så vil jeg godt omkring Det Etske Råd og fru Tove Videbæks forargelse over, at vi ikke afventede Det Etske Råd om fosterreduktion, sige: Det problem er skabt af ét parti her i Folketinget, nemlig af Kristeligt Folkeparti. Hvis Kristeligt Folkeparti ikke havde stillet dette ændringsforslag om fosterreduktion, var det ikke kommet med i denne her behandling, så havde vi i ro og mag kunnet afvente den redegørelse, der formodentlig kommer en gang i sommer fra Det Etske Råd om problemet, og så havde vi et godt grundlag i næste samling at tage stilling til.

Problemet er skabt udelukkende, fordi fru Tove Videbæk mener, at hun ved, hvad der er ret og vrang, hun er lidt bekymret for, at vi andre ikke ved det, det kan man læse af andenbehandlingen, og derfor stiller hun det ændringsforslag, som skaber hele problemet.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Til fru Dorte Bennedsen, som ikke kan forstå, at vi ønsker at udsætte behandlingen af lovforslaget til næste folketingssamling, når vi samtidig ønsker at opretholde det: Når vi ønsker at få regeringen og vi ønsker at få sundhedsministeren til at udsætte behandlingen til næste folketingssamling, er det netop, fordi vi ved, at så har vi garanti for, at det bliver behandlet af regeringen, taget op af regeringen i næste folketingssamling.

Men når regeringen nu valgte bare at lade forslaget falde, har vi jo dermed ingen garanti for, at regeringen tager det op igen. Når vi ønsker at opretholde det, er det, fordi nu har vi fået vedtaget tre ændringsforslag, nu er vi forbi anden behandling, og så ønsker vi at gøre det færdigt nu her, men samtidig ønsker vi naturligvis at sige: Jamen når redegørelserne foreligger, så kommer vi igen med nogle forslag.

Fru Dorte Bennedsen mener, at problemet er skabt af Kristeligt Folkeparti, og dertil må jeg så sige: Jamen det er jo, fordi regeringen åbenbart mente, at det eneste, der var nødvendigt at gøre ved denne her revision, var at forlænge en nedfrysningstid. Men der mener vi at der er mange etiske problemer, som skal med.

Tom Behnke (FRI):

Fra at lovforslaget indeholdt ét element, er vi nu oppe på, at lovforslaget indeholder hele fire elementer efter de ændringsforslag, som blev vedtaget ved andenbehandlingen, og det er vi i Frihed 2000 ikke utilfredse med. Vi støttede regeringens lovforslag i dets oprindelige udformning, vi var enige i, at det ville være hensigtsmæssigt, at tiden, hvor det er muligt at nedfryse et æg, befrugtet eller ej, udvides fra de to år til fire år; det var vi enige i.

Men vi var i Frihed 2000 også enige i en række af de ændringsforslag, som blev stillet. Der var et enkelt af ændringsforslagene, som vi ikke var så begejstrede for, men nu er det vedtaget, og så tager vi også det med.

Samlet er vi meget godt tilfreds med lovforslaget, som det foreligger nu, og Frihed 2000 vil derfor stemme for her ved tredjebehandlingen.

Forslaget omhandler jo nu tre elementer. Det ene er det med tiden for mulighed for nedfrysning. Det andet, som vi finder var meget, meget relevant, og vi er glade for, at det ændringsforslag blev vedtaget, drejer sig om den lidt kedelige situation, en læge kan stå i, hvis der kommer en klient op til lægen, som er synlig misbruger af alkohol eller narkotika eller lignende, og lægen så efter eksisterende lov på ingen måder kan nægte at give behandling, og det synes vi er stærkt problematisk.

Derfor var vi meget enige i, at der må lægen have en mulighed for at trække i nødbremsen og sige, at det her spørgsmål bliver vi nødt til at få vurderet af nogle andre.

Når vi var enige i, at nogle andre skulle vurdere det, så var det også, fordi lægen ikke selv skulle stå med den beslutning, og at lægen selv skulle stå med ansvaret, men at man ligesom kunne dele det lidt ud og få en dybere undersøgelse af, om det nu var rimeligt eller ikke rimeligt, at der blev foretaget kunstig befrugtning.

Når man så fra forslagsstillernes side foreslog adoptionssamråd, tænkte vi: Nå ja, det er da en mulighed, det er da et forslag. Men vi var sådan set enige med regeringen i, at det ikke er verdens bedste sted at lægge beslutningen. Men hvis regeringen er enig i, at vi skal løse problemet, hvor lægen sidder alene og ikke kan sige nej til at gennemføre en kunstig befrugtning på en kvinde, som f.eks. er typisk narkoman, så måtte regeringen jo være interesseret i at komme med et ændringsforslag, hvor man så foreslog, hvem der skulle tage stilling til spørgsmå-

let. Men det har man ikke gjort, man har lænet sig tilbage, og derfor står vi med et ændringsforslag i dag og et lovforslag til en tredjebehandling, hvor det jo altså er foreslået, at det er adoptionsrådet.

Hvis regeringen var så utilfreds med det, hvis regeringen ville have, at det skulle være f.eks. børn og unge-udvalget i kommunen eller en anden instans, der skulle vurdere spørgsmålet, så kunne man bare have sagt det, så kunne man have foreslået det, og jeg er ret sikker på, at det ville være blevet vedtaget, for det er min opfattelse, at forslagsstillerne var ikke så forhøjet på, hvem der skulle træffe beslutningen, men mere det, at man havde muligheden for at trække i nødbremsen og sige: Det her vil vi ikke være med til.

I forhold til spørgsmålet om brugerbetaling har vi i Frihed 2000 jo tidligere i skikkelse af en anden partibetegnelse stillet det her ændringsforslag to gange. Der var det begge gange meget, meget tæt på, at det blev vedtaget, men det blev det altså ikke.

Denne gang er forslaget så stillet af Kristeligt Folkeparti, og denne gang blev ændringsforslaget vedtaget. Det er vi glade for, og det er vi tilfredse med, for det er vores politik, og den bliver nu gennemført – måske, vi får jo se ved tredjebehandlingen. Men ændringsforslaget er i hvert fald gennemført ved andenbehandlingen.

Når vi er tilfredse med det og glade for det, så er det, fordi vi har den opfattelse, at enten skal det være gratis at få kunstig befrugtning, og så skal det være gratis at gennemføre adoption, eller også skal det koste at gennemføre adoption, og så skal det også koste at gennemføre kunstig befrugtning. Det må være enten-eller. Enten er der betaling, eller også er der ikke betaling. Og så langt burde regeringen og Socialdemokratiet dog være enig med mig: Enten er der betaling, eller også er der ikke betaling. Og hvis man ikke vil have betaling, så bør man stille forslag om, at den bliver ophævet, når vi taler om adoption.

Vi har i Frihed 2000 den opfattelse, at vi mener, der bør være brugerbetaling, både når vi taler om adoption, og når vi taler om kunstig befrugtning. Det er vores opfattelse, at der her ikke er tale om sundhedsydelse i traditionel forstand.

Taler vi om sundhedsydelse i traditionel forstand, er det vores opfattelse, at så skal det naturligvis være en gratis ydelse, der stilles til

rådighed for alle borgere her i samfundet. Men lige præcis på det punkt er det vores opfattelse, at det er hensigtsmæssigt med en brugerbetaling, og derfor vil vi også støtte den del af lovforslaget.

Så samlet set går vi til en tredje behandling her og afstemning, hvor vi vil indstille forslaget til vedtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget forkastedes, idet 71 (V, KF, DF, KRF, FRI og Frank Dahlgaard (UP)) stemte for, 95 (S, SF, CD, RV og EL) imod; 4 (Rikke Hvilshøj (V), Ellen Kristensen (V), Jens Rohde (V) og Karen Rønde (V)) stemte hverken for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 164: Forslag til lov om oprettelse af Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (FremSAT 12/1 2000. Første behandling 20/1 2000. Betænkning 2/5 2000. Anden behandling 24/5 2000).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 108 stemmer (S, V, KF, SF, DF, CD, RV, EL, KRF og Frank Dahlgaard (UP)) mod 2 (FRI).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.